

Sodišče: Višje sodišče v Ljubljani

Oddelek: Civilni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSLJ:2023:II.CP.421.2022

Evidenčna številka: VSL00067365

Datum odločbe: 20.06.2023

Senat, sodnik posameznik: Metoda Orehar Ivanc (preds.), Matjaž Voglar (poroč.), Polona Marjetič Zemljič

Področje: OBLIGACIJSKO PRAVO - PRAVO EVROPSKE UNIJE - VARSTVO POTROŠNIKOV

Institut: kreditna pogodba v *CHF* - posojilo v tuji valuti - potrošniška hipotekarna kreditna pogodba - ničnost kreditne pogodbe - valutno tveganje - spremenjena sodna praksa - novejša sodna praksa SEU - pojasnilna dolžnost banke - kršitev pojasnilne dolžnosti - nepošten pogodbeni pogoj - znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank - načelo vestnosti in poštenja - dobra vera - povprečni potrošnik

Zveza: ZVPot člen 23, 24, 24/1, 24/1-2, 24/1-3. OZ člen 86, 86/1

Jedro

Potrošnik mora biti v primeru kreditne pogodbe v tuji valuti jasno opozorjen (tudi) na možnost velike, resne spremembe tečaja, ki lahko pomembno vpliva na njegovo obveznost in ga potencialno tudi pahne v ekonomsko stisko. Sodišče prve stopnje ni ugotovilo, da bi bila tožniku jasno in nazorno predstavljena tudi takšna možnost (»črni scenarij«), zato pritožbeno sodišče zaključuje, da tožnik s strani toženke ni bil ustrezno in celovito informiran. Iz sodne prakse SEU izhaja domneva, da se povprečen potrošnik ne zaveda dejanskega obsega valutnega tveganja; zgolj zavedanje, da neko (nekakšno, nedoločno, abstraktno) tveganje obstaja, še ne pomeni, da se posameznik zaveda tudi (možnega) dejanskega obsega tveganja. Po drugi strani je od banke kot profesionalne finančne institucije mogoče pričakovati, da ima glede na pretekle izkušnje (potek gospodarskih kriz in finančnih zlomov v preteklosti) zavedanje in tudi pričakovanje, da lahko v daljšem časovnem obdobju nastopijo dogodki, ki bodo močno pretresli valutni trg. Zato mora banka o taki (pa četudi oddaljeni, hipotetični in negotovi) možnosti potrošnika ustrezno poučiti. V konkretnem primeru torej ni ključno, ali je toženka lahko predvidevala natančno gibanje tečaja, temveč, ali je lahko predvidevala, da se tveganje, ki ga je prevzel tožnik, dolgoročno ne bo (nikoli in nikdar) realiziralo v njegovo škodo. Ker se od banke kot profesionalne finančne organizacije zahteva ravnanje s skrbnostjo dobrega strokovnjaka, je jasno, da bi možnost takih velikih tveganj in nihanj banka morala predvideti.

Izrek

I. Pritožbi se ugoti in se izpodbijana sodba spremeni:

a) v II. točki izreka tako, da se ugoti tožbenemu zahtevku, ki se glasi:

»1. Ugotovi se, da so kreditna pogodba 000, sklenjena v obliki neposredno izvršljivega notarskega zapisa notarke A. A. (SV ...) z dne 27. 11. 2007, pogodba o zavarovanju nepremičnin št. 000/ZASN in sporazum o zavarovanju denarne terjatve v obliki neposredno izvršljivega notarskega zapisa notarke A. A. (SV ...) z dne 27. 11. 2007, nični.

2. Ugotovi se, da je hipoteka, vpisana pri nepremičninah: ID znak: 001, ID znak: 002, ID znak: 003 neveljavna in se izbriše.«

b) in v III. točki izreka tako, da je tožena stranka dolžna povrniti pravdne stroške tožeče stranke v znesku 3.383,25 EUR (nagrada za zastopanje) v proračun Republike Slovenije na račun št.: SI56 0110 0637 0421 877; sklic: 00800370267618; koda namena: GOVT; namen nakazila: »vračilo po odločbi Bpp 2676/2018,« v roku 15 dni, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dne poteka paricijskega roka dalje. Tožena stranka mora povrniti sodne takse tožeče stranke v znesku 5.562 EUR v proračun Republike Slovenije na račun št.: SI56 0110 0845 0084 126; sklic: 00802010208718, v roku 15 dni, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dne poteka paricijskega roka dalje.

Obrazložitev

Predmet spora in odločitev sodišča prve stopnje:

1. Tožnik je s tožbo uveljavljal ničnost pravnih poslov, povezanih s kreditom v švicarskih frankih, ki ga je najel pri toženki.
2. Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo in sklepom zaradi delnega umika delno ustavilo postopek (I. točka izreka, ni pritožbeno izpodbijano); zavrnilo tožbeni zahtevek na ugotovitev ničnosti kreditne pogodbe, pogodbe o zavarovanju nepremičnin in sporazuma o zavarovanju denarne terjatve ter na ugotovitev neveljavnosti in izbris hipoteke (II. točka izreka) in tožniku naložilo, da toženki povrne stroške postopka (III. točka izreka).

Pritožbeni postopek:

3. Zoper II. in III. točko izreka izpodbijane odločbe se pritožuje tožnik in med drugim navaja, da se sodišče ni opredelilo do nekaterih njegovih trditev. Banka ga ni opozorila, da se lahko zgodi, da zaradi rasti tečaja tuje valute in nestabilnosti domače valute ne bo mogel vrniti prejetega kredita in da ga to lahko pahne v bedo in siromaštvo. Banka je kot strokovnjak vedela za valutno tveganje in je bila nanj tudi opozorjena s strani Banke Slovenije. Sodišče Evropske unije (v nadaljevanju: SEU) je v zadevi C 186/16 med drugim pojasnilo, da je banka dolžna dati potrošniku vsebinsko takšno pojasnilo, da je potrošnik zmožen oceniti potencialno znatne posledice pogodbenih določb o kreditu v tuji valuti za njegove finančne obveznosti. Potrošnika bi morali izrecno opozoriti, da je sprememba cene kredita neomejena in da je lahko tudi znatno v njegovo škodo do te mere, da bo tveganje zanj neobvladljivo.
4. Toženka je na pritožbo odgovorila in predlagala njeno zavrnitev.

Odločitev sodišča druge stopnje – uvodno:

5. Pritožba je utemeljena.

6. Pritožbeno sodišče ugotavlja, da je sodišče prve stopnje pravilno in popolno ugotovilo dejansko stanje, zato so pritožbene navedbe, ki se tičejo dokaznega postopka in dokazne ocene, neutemeljene. Odločitev, ki jo je sodišče prve stopnje sprejelo, je bila v času sojenja na prvi stopnji skladna s prevladujočo sodno prakso Vrhovnega sodišča RS (v nadaljevanju: VSRS), ki je v več odločbah navedlo vsebinsko zelo podobne argumente kot sodišče prve stopnje v izpodbijani sodbi. Vendar pa se je sodna praksa od takrat pomembno spremenila, na kar je vplivala tudi sodna praksa SEU, zato je VSRS svoja stališča nadgradilo, kar bo podrobneje predstavljeno v nadaljevanju. V luči (naj)novejše sodne prakse je materialnopravni zaključek sodišča prve stopnje, da izpodbijana kreditna pogodba ni nična, materialnopravno zmoten, kar bo pojasnjeno v nadaljevanju.

Dejanski okvir spora:

7. Ključna dejstva, ki so pomembna za odločitev v konkretni zadevi, so naslednja: Tožnik je pri toženki 27. 11. 2007 najel hipotekarni stanovanjski kredit v znesku 248.500 švicarskih frankov (*CHF*) s spremenljivo obrestno mero LIBOR + 1,3 % letno in z dobo odplačevanja 30 let. Ob najetju kredita je tožnik po konverziji *CHF* v EUR dobil okoli 150.000 EUR, vendar je v naslednjih letih vrednost *CHF* precej narasla, tako da je tožnik plačal skupno 106 od 360 obrokov ali kot 29,4 % vseh obrokov, pa je leta 2016 še vedno dolgoval cca 173.000 EUR, kar je več, kot je od toženke sploh prejel.

8. Sodišče prve stopnje je po izvedenem dokaznem postopku ugotovilo (27. točka obrazložitve izpodbijane odločbe; sodišče druge stopnje v te dejanske ugotovitve ne dvomi), da so bančne uslužbenke komitente (torej tudi tožnika) seznanile s krediti v *CHF* in v EUR; da v banki niso dajali prednosti kreditom v *CHF*; da so stranke večkrat želele imeti kredit v *CHF*, ker so pri isti kreditni sposobnosti lahko dobile večji znesek kredita in ker je bila anuiteta nižja. Sodišče prve stopnje je tako zaključilo, da je bil v tistem trenutku kredit v *CHF* za stranke ugodnejši. Sodišče prve stopnje je nadalje zaključilo, da je bil tožnikov kredit tako tudi predstavljen, prav tako pa je bilo tožniku predstavljeno, da v zvezi s kreditnimi pogodbami v *CHF* obstajata obrestno in valutno tveganje in da se skladno s tem lahko spreminja anuiteta, glede na vsakokratni tečaj, kar se odraža v obveznosti v EUR (28. in 29. točka obrazložitve izpodbijane odločbe; tudi te dejanske ugotovitve pritožbeno sodišče sprejema).

9. Sodišče prve stopnje ni sledilo navedbam in izpovedbi tožnika, da naj bi mu bilo rečeno, da je nihanje tečaja le minimalno, temveč je sledilo izpovedbama prič B. B. in C. C., da sta predstavili valutno tveganje, da lahko pride do spremembe tečaja, ki je lahko navzgor in navzdol, ter tudi obrestno tveganje zaradi spremenljive obrestne mere. Prav tako je verjelo navedenima pričama (kar je bilo potrjeno tudi z izpovedbo priče D. D.), da so zagotovila in ocene glede gibanja tečaja v prihodnje nemogoča (30. točka obrazložitve izpodbijane odločbe). Nadalje je sodišče prve stopnje ugotovilo (34. točka obrazložitve izpodbijane odločbe), da je toženka tožniku razkrila informacije, s katerimi je razpolagala, vendar tudi sama ni mogla predvideti valutnih sprememb, do kakršnih je prišlo po sklenitvi pogodbe, in da je toženka tožniku predstavila tudi negativne strani kreditov *CHF*, torej obrestno in valutno tveganje. Pritožbeno sodišče sprejema tudi te dejanske ugotovitve.

Pojasnilna dolžnost pri kreditu v tuji valuti:

10. Sodišče prve stopnje je nadalje napravilo pravne zaključke, da je bil tožnik zadosti poučen, da je lahko sprejel preudarno in informirano odločitev; da opozorila Banke Slovenije niso bila takšna, da bi bilo iz

njih mogoče sklepati, da je toženka posedovala konkretne informacije v zvezi z gibanjem tečaja; da so bili komitenti ustrezno obveščeni tudi s članki v različnih časopisih, ki so omenjali tveganost kreditov v *CHF*; in da hud padec vrednosti EUR približno osem let po sklenitvi spornih pogodb za nobeno od strank ni bil predvidljiv, ker je šlo za ukrep monetarne politike tuje države. Zaključilo je, da je toženka pojasnilno dolžnost ustrezno opravila, da glavni predmet pogodbe ni bil določen nejasno in da zato pogodbeni pogoji niso bili nepošteni.

11. Kot že rečeno, je glede na najnovejša stališča sodne prakse¹ zaključek, da iz tako ugotovljenih dejstev ne izhaja vtoževna posledica (ničnost kreditne in z njo povezanih pogodb), materialno pravno zmoten. Sodišče druge stopnje se ne strinja s pravnim zaključkom sodišča prve stopnje, da je v prejšnjih odstavkih povzeti obseg in vsebino pojasnil mogoče šteti za korektno opravljeno pojasnilno dolžnost v smislu kriterijev SEU;² prav tako se ne strinja z zaključkom, da toženka ni ravnala v nasprotju z dobro vero in da ob sklenitvi kreditne pogodbe ni bilo podano znatno neravnotežje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank.

12. V skladu s stališčem najnovejše sodne prakse VSRS, ki je sledilo stališčem SEU ob razlagi Direktive 93/13,³ gre pri kreditih v tuji valuti ob neustrezno opravljeni pojasnilni dolžnosti praviloma za nepošten pogodbeni pogoji. Vprašanje, ali je bila ustrezno opravljena pojasnilna dolžnost banke, je ključnega pomena za presojo nepoštenosti spornega pogodbenega pogoja.⁴ V prvem odstavku 24. člena Zakona o varstvu potrošnikov⁵ so alternativno naštete štiri kategorije nepoštenih pogodbenih pogojev; naštete so alternativno, torej za ugotovitev nepoštenosti pogoja (in s tem uveljavitev sankcije iz 23. člena ZVPot) zadošča, da se življenjski primer prilega eni od štirih alinej prvega odstavka 24. člena ZVPot.⁶

13. Stališče sodišča prve stopnje, da krediti v tuji valuti niso nepošteni niti nedovoljeni (12. in 13. točka obrazložitve izpodbijane odločbe), je pravilno. Vendar pa lahko neustrezna pojasnila glede potencialno neomejenega predmeta obveznosti pri taki pogodbi vzpostavijo znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank (prva alineja prvega odstavka 24. člena ZVPot).⁷ Banka je glede na svoje profesionalno znanje in izkušnje v razmerju do potrošnika v izraziti informacijski premoči.⁸ Enakopravnost med njima je treba vzpostaviti s skrbno opravljeno pojasnilno dolžnostjo banke⁹ (dobra vera v postopkovnem pogledu).

14. Predpogodbene informacije, ki naj izpolnijo kriterij korektno opravljene pojasnilne dolžnosti v smislu Direktive 93/13, ZVPot in sodne prakse SEU ter VSRS, morajo potrošnika poleg uvida v osnovno delovanje kreditiranja v tuji valuti jasno seznaniti s tem, da ima poleg koristi takšno kreditiranje lahko zanj tudi znatne negativne finančne posledice, celo takšne, ki jih bo morda težko nosil.¹⁰ Pri tem so posebej pomembna pojasnila o tveganjih potrošnika v primeru velikega znižanja vrednosti valute, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici njegovega stalnega prebivališča, ter o povečanju tujih obrestnih mer.¹¹ Ni torej dovolj, da se potrošnik zaveda, da se valutni tečaj lahko (abstraktno, nedoločno) spremeni, temveč mu je treba dati jasno vedeti, da se tečaj, zlasti na dolgi rok, lahko znatno (močno, pomembno) spremeni, kar ima lahko zanj tudi znatne negativne ekonomske posledice.¹² V nasprotnem primeru je lahko izpolnitev pogodbe znatno drugačna od potrošnikovih utemeljenih pričakovanj (tretja alineja prvega odstavka 24. člena ZVPot).¹³

15. Od banke ni mogoče pričakovati (in zato v okviru pojasnilne dolžnosti zahtevati) natančnih napovedi gibanj tečajev oziroma obrestnih mer, še posebej ne dolgoročno. Tozadevno imata toženka in sodišče prve stopnje prav, da banka ni mogla predvideti ukrepa švicarske centralne banke, ki je povzročil močno apreciacijo *CHF* v primerjavi z EUR (torej predvideti in napovedati: a) da bo tak ukrep sprejet; b) kdaj bo

sprejet; c) kakšna bo njegova vsebina oziroma kolikšna apreciacija *CHF*), in zato tega dogodka tudi ni mogla napovedati. Vendar pa je banka v okviru korektno izpolnjene pojasnilne dolžnosti dolžna potrošniku posredovati tudi informacije o možnosti uresničitve t. i. »črnega scenarija« (kako bi na obroke za odplačilo kredita vplivalo zelo veliko znižanje potrošnikove domače valute ter zvišanje tuje obrestne mere¹⁴).

16. V primeru skrbno opravljene pojasnilne dolžnosti sama okoliščina, da je izpolnitev obveznosti pri kreditu v tuji valuti v izrazito škodo potrošnika, ne more vzpostaviti nepoštenosti. Če so bila potrošniku dana vsa potrebna pojasnila, v trenutku sklenitve pogodbe ni bilo informacijskega razkoraka med pogodbenima strankama.¹⁵ Tudi glede na jezikovno razlago druge alineje prvega odstavka 24. člena ZVPot (pogodbeni pogoji se šteje za nepoštenega, če je izpolnitev pogodbe neutemeljeno v škodo potrošnika) je izključeno, da bi se potrošnik lahko uspešno skliceval, da je izpolnitev obveznosti neutemeljeno v njegovo škodo, če je prejel vsa potrebna pojasnila, in se je tveganje, na katerega je bil opozorjen, uresničilo v njegovo škodo.¹⁶

17. Cilj Direktive 93/13 in ZVPot ni, da potrošnik vedno sprejme zanj idealno odločitev, ampak da mu ponudnik (banka), na področjih, na katerih ima izrazito informacijsko prednost, omogoči informirano odločitev, kar je predpogoj, da lahko kot razumen posameznik sploh udejanji svojo resnično voljo (avtonomijo).¹⁷ VSRS je nadalje poudarilo, da ni mogoče zavzeti kategoričnega stališča, da *vsakdo* (bolje: *nihče*), *ki bi se zavedal dejanskega obsega tveganja, kredita v CHF ne bi bil sklenil*.¹⁸ A hkrati tudi ni mogoče zavzeti kategoričnega stališča v obratni smeri, da bi *vsakdo*, ki je ustrezno informiran, tak kredit sklenil.

18. Glede na najnovejšo sodno prakso Vrhovnega sodišča RS je sodišče prve stopnje (v 36. točki obrazložitve) tudi materialnopravno zmotno ocenilo opozorila Banke Slovenije v njenih dopisih in poročilih iz let 2005, 2006 in 2007. Pritožba utemeljeno izpostavlja, da so bila vodstva bank s strani Banke Slovenije informirana o visoki volatilitnosti *CHF* in trendih gibanja ter posledično o visokih in nesorazmernih tveganjih za komitente.¹⁹ Hud padec vrednosti EUR 7 let po sklenitvi kreditne pogodbe za toženko ni mogel biti povsem nepredvidljiv. V finančnem svetu je znano, da *CHF* predstavlja valuto t. i. varnega zatočišča, ki ima specifičen trend gibanja – v primeru gospodarskih kriz pridobiva na svoji vrednosti nasproti ostalim valutam. Toženka bi morala vedeti, da so gospodarske krize reden (ciklični) pojav in da je zelo malo verjetno, da bo *CHF* dolgoročno ostal na tako nizki ravni kot v času sklepanja pogodbe.

Presoja konkretnega primera:

19. Sodišče prve stopnje je v obrazložitvi izpodbijane odločbe na več mestih ugotovilo, da banka nikakor ni mogla predvideti velike in občutne spremembe tečaja *CHF* napram EUR, ki je v posledici dejstva, da je bila tožnikova anuiteta določena v *CHF*, plačo pa je prejemal v EUR, zelo neugodno vplivala na tožnikov ekonomski položaj. Toženkina navedba, da takšnega velikega, pomembnega nihanja tečaja ni mogla predvideti, logično pomeni, da na takšno možnost tožnika tudi ni opozorila. Sodišče prve stopnje je tudi povzelo izpovedbo tožnika, da se je zavedal, da lahko prihaja do majhnih sprememb v anuiteti, vendar je bila zanj takrat pomembna le višina kredita in višina anuitete v znesku cca 1.000 EUR (30. točka obrazložitve izpodbijane odločbe), in nato zaključilo, da je tožnik menil, da bi bilo minimalno odstopanje zanj še sprejemljivo, iz česar izhaja (tako sklepa sodišča prve stopnje), da se je tožnik zavedal možnosti padca vrednosti domače valute in s tem dviga anuitete, izražene v EUR. Pritožbeno sodišče ne dvomi, da se je tožnik zavedal možnosti manjših, neusodnih sprememb tečaja in tudi nihanja oziroma gibanja anuitete,

vendar pa se ne strinja s stališčem sodišča prve stopnje, da se je posledično moral zavedati tudi možnosti velike spremembe tečaja, ki bi lahko pomembno vplivala na njegov ekonomski položaj.

20. Iz že predstavljenih pravnih stališč VSRS in SEU izhaja, da mora biti potrošnik v primeru kreditne pogodbe v tuji valuti jasno opozorjen (tudi) na možnost velike, resne spremembe tečaja, ki lahko pomembno vpliva na njegovo obveznost in ga potencialno tudi pahne v ekonomsko stisko. Sodišče prve stopnje ni ugotovilo, da bi bila tožniku jasno in nazorno predstavljena tudi takšna možnost (»črni scenarij«), zato pritožbeno sodišče zaključuje, da tožnik s strani toženke ni bil ustrezno in celovito informiran. Iz sodne prakse SEU izhaja domneva, da se povprečen potrošnik ne zaveda dejanskega obsega valutnega tveganja; zgolj zavedanje, da neko (nekakšno, nedoločno, abstraktno) tveganje obstaja, še ne pomeni, da se posameznik zaveda tudi (možnega) dejanskega obsega tveganja.²⁰ Po drugi strani je od banke kot profesionalne finančne institucije mogoče pričakovati, da ima glede na pretekle izkušnje (potek gospodarskih kriz in finančnih zlomov v preteklosti) zavedanje in tudi pričakovanje, da lahko v daljšem časovnem obdobju nastopijo dogodki, ki bodo močno pretresli valutni trg.²¹ Zato mora banka o taki (pa četudi oddaljeni, hipotetični in negotovi) možnosti potrošnika ustrezno poučiti.

21. V konkretnem primeru torej ni ključno, ali je toženka lahko predvidevala natančno gibanje tečaja, temveč, ali je lahko predvidevala, da se tveganje, ki ga je prevzel tožnik, dolgoročno ne bo (nikoli in nikdar) realiziralo v njegovo škodo. Ker se od banke kot profesionalne finančne organizacije zahteva ravnanje s skrbnostjo dobrega strokovnjaka, je jasno, da bi možnost takih velikih tveganj in nihanj banka morala predvideti.

22. Iz ugotovitev sodišča prve stopnje ne izhaja, da bi toženka tožnika na tako možnost »črnega scenarija« jasno in nedvoumno opozorila, zato pritožbeno sodišče (drugače kot prvostopenjsko) zaključuje, da pojasnilna dolžnost ni bila ustrezno opravljena.

23. Pritožbeno sodišče se tudi ne strinja z materialnopravnim naziranjem sodišča prve stopnje, da bi se tožnik mogel in moral zavedati (dolgoročnega in velikega) tveganja. Sodišče prve stopnje ni ugotovilo nobenih takšnih izjemnih dejanskih okoliščin na strani tožnika, ki bi kazale na to, da se je bil (glede na svoje znanje, izkušnje, premoženjsko stanje idr.) pripravljen zavezati h kreditni obveznosti v CHF v vsakem primeru, za vsako ceno, ne glede na kakršnokoli vsebino prej prejetih informacij in opozoril s strani toženke. Dejstvo, da so bili v tisku objavljeni članki, ki so opozarjali na tveganost kreditov v CHF, glede na pomanjkljivo opravljeno pojasnilno dolžnost ne more razbremeniti toženke kot profesionalne organizacije v razmerju do potrošnika. Zato pritožbeno sodišče sledi tožnikovemu zatrjevanju, da sporne kreditne obveznosti ne bi prevzel, če bi se zavedal dejanskega obsega tveganja.

24. Ker je glede na zgoraj povedano sodišče druge stopnje ugotovilo, da toženka s pojasnili, kakršna je podala tožniku pred sklenitvijo kreditne pogodbe, ni izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti,²² in ker tudi ne obstoje nobene izjemne dejanske okoliščine na tožnikovi strani, sledi materialnopravni zaključek, da je toženka kršila zahtevo dobre vere oziroma načelo vestnosti in poštenja, to pa zadostuje za ugotovitev o nepoštenosti pogodbenega pogoja ter posledično za ugotovitev ničnosti sporne kreditne pogodbe (glej prvi odstavek 24. člena in 23. člen ZVPot ter prvi odstavek 86. člena Obligacijskega zakonika²³). Posledično sta nična tudi kreditni pogodbi akcesorni pogodba o zavarovanju nepremičnin in sporazum o zavarovanju denarne terjatve; iz razloga akcesornosti je odpadla tudi pravna podlaga za vknjižbo hipoteke pri tožnikovi nepremičnini.

25. Zato je pritožbeno sodišče na podlagi pete alineje 358. člena Zakona o pravnem postopku²⁴ pritožbi

tožnika ugodilo in sodbo v izpodbijanem delu spremenilo tako, da je ugotovilo ničnost kreditne in z njo povezanih pogodb ter hkrati tudi ničnost vknjižbe hipoteke in odredilo njen izbris.

26. Spremenjena odločitev o glavni stvari je terjala tudi spremembo odločitve o stroških (165. člen ZPP). Ker je po spremembi odločitve toženka v tej pravdi propadla, mora tožniku povrniti potrebne stroške postopka na prvi in drugi stopnji. Tožniku je bila z odločbo Okrožnega sodišča v Ljubljani Bpp 0000/2018 z dne 12. 10. 2018 odobrena brezplačna pravna pomoč (BPP). S poizvedbo na službi za BPP Okrožnega sodišča v Ljubljani je pritožbeno sodišče ugotovilo, da je bilo pooblaščenca tožnika v okviru BPP za zastopanje na prvi in drugi stopnji izplačano skupno 3.383,25 EUR. S sklepoma P 2087/2018-II z dne 15. 11. 2018 in z dne 3. 1. 2022 je bil tožnik oproščen sodne takse za postopek na prvi in drugi stopnji. Na podlagi tretjega odstavka 46. člena Zakona o brezplačni pravni pomoči in drugega odstavka 15. člena Zakona o sodnih taksah mora tako odmerjene stroške in takso toženka plačati v korist državnega proračuna, vse v roku 15 dni (313. člen ZPP), v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dne poteka paricijskega roka dalje (378. člen OZ).

27. Ker je pritožbeno sodišče ugodilo pritožbi glede odločitve o ničnosti spornih pogodb in odločitev spremenilo v korist tožnika že zaradi zmotne uporabe materialnega prava glede pojasnilne dolžnosti, se ni opredeljevalo do pritožbenih navedb glede zamudnih obresti, LIBOR-ja in drugih domnevnih napak v kreditni pogodbi (prvi odstavek 360. člena ZPP).

¹ Sodba VSRS II Ips 8/2022 z dne 19. 4. 2023.

² Glej sodbo SEU C-609/19 – BNP Paribas Personal Finance z dne 10. 6. 2021 in v zadevah C-776/19 do C-782/19 (v nadaljevanju Paribas); podobno tudi v zadevah SEU C-186/16, C-51/17, C-125/18, C-84/19, C-670/20.

³ Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. 4. 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah, s kasnejšimi spremembami, v nadaljevanju Direktiva 93/13.

⁴ Sodba VSRS II Ips 8/2022 v 78. točki obrazložitve. Glej tudi sodbo II Ips 18/2022 z dne 21. 12. 2022.

⁵ Uradni list RS, št. 98/2004 – uradno prečiščeno besedilo in nadaljnji, v nadaljevanju ZVPot.

⁶ Tako VSRS v sodbi II Ips 8/2022, 26. do 30. točka obrazložitve, z obširno citirano dodatno judikaturo in literaturo.

⁷ Sodba VSRS II Ips 8/2022 v 36. točki obrazložitve.

⁸ Sistem varstva, ki je vzpostavljen z Direktivo, temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske sposobnosti in ravni obveščenosti, zaradi česar pristopi k pogojem, ki jih je predhodno določil prodajalec ali ponudnik, ne da bi lahko vplival na njihovo vsebino. Glej sodbo SEU C-618/10 (39. točka obrazložitve).

⁹ Kriterije glede vsebine in obsega pojasnilne dolžnosti bank je začrtalo SEU, v svojih odločbah pa kasneje povzelo VSRS (II Ips 197/2018, II Ips 201/2017, II Ips 141/2017, II Ips 137/2018, II Ips 195/2018 in II Ips 32/2019) in Ustavno sodišče RS (Up-14/21-30).

¹⁰ Glej sodbo SEU C-212/20 v 42. točki obrazložitve in tam navedeno sodno prakso. SEU podobno tudi v zadevah C-186/16, C-51/17, C-125/18, C-84/19, C-670/20 (36. točka) in v zadevah Paribas.

¹¹ SEU v zadevah C-776/19 do C-782/19 v 69. točki in C-609/19 v 48. točki obrazložitve.

¹² Primerjaj sodbo VSRS II Ips 8/2022 v 63., 66. in 67. točki obrazložitve.

¹³ Tako sodba VSRS II Ips 8/2022 v 44. točki obrazložitve.

¹⁴ Zahteva po informaciji takšne intenzivnosti ima podlago v praksi SEU: glej sodbe C-186/16 (49. točka obrazložitve), C-51/17 (74. točka obrazložitve) in C-609/19 (48. točka obrazložitve). Glej tudi odločbo Up-14/21-30 (32. in 33. točko obrazložitve).

- ¹⁵ Sodba VSRS II Ips 8/2022 v 39. točki obrazložitve.
- ¹⁶ Sodba VSRS II Ips 8/2022 v 43. točki obrazložitve.
- ¹⁷ Sodba VSRS II Ips 8/2022 v 75. točki obrazložitve.
- ¹⁸ Prav tam.
- ¹⁹ Primerjaj sodbo VSRS II Ips 8/2022 v 72. točki obrazložitve.
- ²⁰ Sodba VSRS II Ips 8/2022 v 66. točki obrazložitve.
- ²¹ Sodba VSRS II Ips 8/2022 v 70. točki obrazložitve.
- ²² Katere obseg in vsebina izhajata iz v prejšnjih odstavkih predstavljenih stališč SEU.
- ²³ Uradni list RS, št. 83/2001 in nadaljnji, v nadaljevanju OZ.
- ²⁴ Uradni list RS, št. 73/2007 – UPB-3 in nadaljnji, v nadaljevanju ZPP.

Datum zadnje spremembe: 22.09.2023